

[Jacob Sørensen.]

gerne vil frem til, er, at man fra Hovedstadsrådet bestræber sig for i videst muligt omfang, hvor det kan lade sig gøre, at delegere arbejdet, specielt i forbindelse med land- og byzone-loven, til kommunerne.

Kaj Hansen (DKP):

Når vi nu har en lov om Hovedstadsrådet, der siger, at den skal revideres i 1976-77, og vi lige har taget hul på 1977, vi har omtrent et år tilbage af 1977, er det så en måde at gribe det spørgsmål an på at stille et nyt lovforslag, der bare udskyder revisionen til 1980-81? Hvorfor ikke forsøge at tage de problemer op, der ligger, og så i hvert fald se, hvor langt man kan nå? Det er klart, at der ligger mange problemer. Jeg vil ikke tro, at man kan få løst alle problemer ved en revision, men vi kunne da få løst en del af dem. Vi kunne bl. a. måske få løst spørgsmålet om direkte valg, som der ser ud til at være flertal for. Hvorfor skal man så udskyde denne del af revisionen?

Jeg mener heller ikke, at vi kan arbejde på den facon. Jeg mener simpelt hen, at vi må gå i gang, og så må vi se, om det ikke er muligt. Ministeren siger jo: selvfølgelig er der tid til det. Der er altså tid til det. Der er mulighed for at få gennemført nogle revisioner af loven, måske ikke alle. Derfor vil jeg opfordre til, at når vi får dette forslag til behandling i udvalget, så lægger vi det lige så stille væk og ser, om vi ikke i stedet kan komme med et forslag til en revision på en række områder, hvor der kan skabes flertal – det vil jeg tro der kan omkring de direkte valg.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Jeg skal gøre nogle få bemærkninger og først sige til hr. Jacob Sørensen, at spørgsmålet om land- og byzone-loven har vores ordfører været inde på, og dér har jeg ikke noget at føje til; i øvrigt henhører det under miljøministeren.

Må jeg sige til fru Kristine Heltberg, at Københavns problemer ligger mig i høj grad på sinde, men hvis fru Kristine Heltberg mener, at man løser Københavns problemer bare ved en enhedsskat, altså sådan en mirakelløsning, så er jeg bange for, at man løser Københavns problemer med modsat fortegn, og det var vel ikke ligefrem hensigten.

Til hr. Abel – og det gælder i og for sig som svar til hr. Kaj Hansen – må jeg sige, når det

drejer sig om direkte valg, at hvor vi har en 3-leddet ordning, agter jeg ikke at støtte en ordning med direkte valg. Jeg må finde, at det vil være forvirrende for vælgerne at skulle stemme 3 steder, og direkte valg hører for mig også sammen med en direkte skatteudskrivning, hvad vi ikke har mulighed for at gennemføre.

Jeg takker fru Ritta Ahm, fordi hun mente, at der dog var en vis berettigelse for Hovedstadsrådet. Det har jeg noteret bag i hovedet.

Til hr. Wilhjelm må jeg sige, at jeg lægger altid meget nøje mærke til, hvad hr. Wilhjelm siger, men det kan da godt være, der er noget, der smutter, hvis ikke det bliver sagt tydeligt nok, og det beklager jeg. Men når hr. Wilhjelm søger at skabe et modsætningsforhold mellem den socialdemokratiske ordfører og ministeren, så er han altså bare kommet for tidligt ud. Hvis hr. Wilhjelm ville læse bemærkningerne til lovforslaget igennem, ville hr. Wilhjelm se, at det er ikke hovedargumentet, at der ikke skulle være tid, men at vi ikke finder tiden inde til at foretage en revision, fordi der ligger så mange uløste opgaver. Det er altså en helt anden begrundelse end den, hr. Wilhjelm argumenterede så stærkt imod.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger [af Knud Jespersen m. fl.].

(Lovforslag nr. L 111. Fremsat 18/11 76).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Handelsministeren (Per Hækkerup):

Lovforslaget er en genfremsættelse af et forslag fra 1975-76, som blev førstebehandlet her i tinget og derefter gik i udvalg. Under udvalgsarbejdet blev der stillet en række spørgsmål, som blev besvaret af den daværende han-

[Handelsministeren.]

delsminister, men arbejdet i udvalget blev ikke afsluttet. Jeg kan i det store og hele henvise til de bemærkninger, den daværende handelsminister gjorde ved førstebehandlingen af det tilsvarende lovforslag.

Jeg er enig i den betragtning, at i det store og hele har monopolloven virket godt og monopoltilsynet virket efter sin hensigt, men jeg skal da ikke bestride, at i betragtning af, at det nu er ca. 20 år, monopolloven har eksisteret, og at der i disse 20 år vitterlig er sket ganske væsentlige ting i det danske samfund og det danske erhvervsliv, så kan der være grund til at overveje, om der er behov for ændringer i monopolloven. Det ville nok være mærkeligt, om der ikke var det.

Jeg vil imidlertid mene, det er rigtigt, at man spørger den myndighed, som har administreret monopolloven, dvs. monopoltilsynet. Jeg har derfor tilskrevet monopoltilsynet og bedt det om at vurdere de erfaringer, som er indvundet i løbet af den periode, loven har virket, og jeg vil finde det rigtigt, at en konkret besvarelse og gennemgang af, hvilke ændringer der eventuelt kan være nødvendige, og hvilken praksis der eventuelt skal ændres i monopoltilsynets virksomhed, sker på grundlag af en drøftelse, når vi har fået svar fra monopoltilsynet. Jeg forudsætter derfor, at vi i det udvalgsarbejde, som jeg går ud fra der bliver tale om med hensyn til dette lovforslag, kan bære os ad på denne måde.

K. J. Mortensen (S):

Vedrørende lovforslag nr. L 111 om monopoler og konkurrencebegrænsninger ville det jo være temmelig let simpelt hen at henvise til det, der blev sagt af ordførerne den 22. januar 1976, optrykt i Folketingets Forhandlinger 1975-76, sp. 4583-4610, da det jo er en genfremsættelse; forslaget indeholder det samme og vil formentlig få den samme behandling.

Nu har forslagsstillerne gjort sig den ulejlighed at ændre på 2 $\frac{1}{2}$ linje i forslaget fra sidste år til nu, og det gør vel også, at vi så lige skal berøre det.

Må jeg gentage, som jeg sagde sidste gang, at efter min formening virker monopoltilsynet tilfredsstillende for os. Jeg ved godt, at der er kritik af monopoltilsynet den ene gang efter den anden, men man skal trods alt huske på, at vi lægger den ene opgave efter den anden

over på monopoltilsynet og forlanger, at det skal løse disse opgaver. Lad mig bare gøre opmærksom på det, vi gjorde i december med hensyn til prisstoploven, hvor der bl. a. – så vidt jeg husker fra forslagsstillerne – blev anført, at tilsynet overhovedet ikke kunne overkomme denne kontrol. Det er rigtigt. Når vi lægger mere og mere over, så kan det ikke overkomme det, og så må vi også sige, at det er det, der giver grund til kritikken.

På den anden side set, som ministeren har sagt, så er det jo efterhånden en gammel lov fra 1955, og ministeren har også her fra talerstolen oplyst, at han nu har bedt om en undersøgelse af de centrale bestemmelser i loven og den praksis, der er gennemført. Det er ønsket, der har været fremsat fra mange sider – jeg ved bl. a., at LO har været inde på disse ønsker – og derfor synes det rimeligt, at man får denne undersøgelse, men sådan at man giver monopoltilsynet mulighed for og tid til at udtale sig, sådan at vi får virkelig relevante oplysninger frem. Derpå kan vi tage stilling til de ændringer, der eventuelt skal foretages i loven, for det er da nok muligt, at loven skal forbedres. Det kan jeg godt blive enig med forslagsstillerne om, men vi må bare undersøge på hvilket område. Jeg synes, vi skal afvente – det sagde jeg i 1976 – visse undersøgelser, og når vi har dem, så kan vi tage stilling til ændringerne.

Jeg tror også, jeg kan love forslagsstillerne, at hvis forslaget henvises til erhvervsudvalget som sidste gang, vil det få nøjagtig samme positive behandling som i 1976.

Jens Peter Jensen (V):

Jeg noterede med interesse den højtærede handelsministers bemærkninger om henvendelsen til monopoltilsynet. Vi må så afvente den besvarelse, der dér kommer. Jeg skal i øvrigt meddele, at venstre ikke kan medvirke til dette lovforslags fremme.

Glensgård (FP):

Jeg vil også gerne medvirke til en ændring af monopolloven, men det er nok ikke i samme retning som foreslået her fra Danmarks kommunistiske parti. Jeg kan her henvise til DKPs egne bemærkninger til de forskellige paragraffer. F. eks. skriver kommunisterne et sted i bemærkningerne til § 1, nr. 1:

»Monopolloven skal sikre et bedre vurde-

[Glensgård.]

ringsgrundlag for behovet for nationalisering . . .«

Jeg håber dog ikke, det er i den retning, hr. K. J. Mortensen og økonomiministeren vil forespørge om det skulle være muligt og rimeligt at ændre monopollovgivningen.

Man skriver også fra DKPs side, at man ved de driftsmæssige beregninger ikke skal medtage forskellige afskrivningsformer etc., og man skal heller ikke medregne reklameudgifter ud over en udgift på normalt informationsniveau. Det er klart, at det må være op til den enkelte virksomhed.

Jeg skal gerne meddele DKP, at vi selvfølgelig går aktivt ind i udvalgsarbejdet om denne lovgivning, men ligesom venstre kan vi ikke deltage i denne lovgivning.

Aase Olesen (RV):

Da der er tale om en genfremsættelse, skal jeg af hensyn til tingets tid nøjes med at henvise til, hvad jeg sagde sidste år. Det står i Folketingsstidende 1975-76, forhandlingerne, sp. 4593.

Ole Olsen (SF):

Jeg vil gerne begynde med at være venlig og anerkende det initiativ, der ligger bag ved lovforslaget. Jeg synes, det er godt, man har taget initiativet, og ministeren er også enig. Jeg kan stort set henholde mig til, hvad ministeren har sagt. Jeg er enig i det.

Jeg synes derimod nok, der kan være lidt grund til at gå ind i et par af detaljerne, selv om det er en førstebehandling. Når jeg skal være mindre venlig, og det føler jeg trang til her, så må jeg sige direkte, at jeg synes ikke, det er noget godt lovforslag, simpelt hen ikke. Det er muligt, der er enkelte punkter, man kan bruge - det er jo en lang række ændringer, kommunisterne har foreslået - men det vigtigste er den foreslåede ændring under § 1, nr. 4, som i og for sig betyder et fuldstændigt skift i dansk lovgivning. Hvor vi er vant til på linje med de fleste vesteuropæiske stater at have et kontrolprincip - altså: man kan registrere, og så kontrollerer man - så skifter man efter dette lovforslag til et forbudsprincip. Ordet »forbud« står der ikke, men der står, at aftaler skal godkendes for at være gyldige, og det er reelt det samme som at skifte over til et forbudsprincip. Jeg ved ikke, om DKP har været opmærksom på det, men dette forslag medfører

jo en stærk grad af harmonisering med EF. Det kan da godt være, at man ved det, men jeg mener ikke, det er en harmonisering, der vil være lykkelig. Et af de punkter, hvor vi har store fordele fremfor EF, er netop konkurrenceområdet, hvor man efter Romtraktaten opererer med et forbudsprincip. Jeg finder, at det vil være meget ulykkeligt, om man her i landet skiftede fra et kontrolprincip til et forbudsprincip.

Det er helt klart, at DKP har sigtet på en skærpelse af loven med dette forslag, men jeg tror ikke, der bliver tale om en reel skærpelse. Jeg tror, der bliver tale om en mildnelse af loven. Hvordan skal monopoltilsynet overkomme at godkende alle disse aftaler, der er tale om? Der er taget stilling til en lang række aftaler. For øjeblikket, når en aftale kommer ind og bliver registreret, så sker der jo faktisk en gennemgang af aftalen, og så vidt jeg ved, skrider man ind, hvis der er åbenlyse urimeligheder, ellers tager man det op hen ad vejen. Hvis vi derimod går over til et forbudsprincip og skal give en godkendelse, så vil det givetvis medføre, at det er langt, langt sværere senere at gribe ind, end det er for øjeblikket. Hvis man først har givet en godkendelse, så skulle jeg kende meget lidt til dansk retspraksis, hvis det ikke var sådan, at det blev meget svært at få godkendelsen trukket tilbage igen. I hvert fald hvad angår § 1, nr. 4, kan jeg sige, at der er ingen velvilje fra SFs side; vi agter at modarbejde dette forslag så kraftigt, som vi kan, mens vi godt kan se på andre af detaljerne i lovforslaget.

Forslaget om at registrere enkeltvirksomheder, koncerner og sammenslutninger, der omsætter for mere end 25 mill. kr., synes jeg også til en vis grad er forvirret. Jeg kan da godt se, der kan være behov for at registrere større virksomheder, men sætter man en 25 mill. kr.s grænse, så får man automatisk en lang række byggemarkeder og alt muligt med. Det bliver simpelt hen ikke til at holde styr på, og det vil være ganske uønskeligt at forsøge at gøre det overhovedet.

Der er et enkelt spørgsmål til, hvis jeg lige kan nå det, det er spørgsmålet om anvendelse af personfællesskab. I samme paragraf er også omtalt anmeldelse af finansielt fællesskab, og det kan jeg godt gå med til, men anmeldelse af personfællesskab mellem bestyrelser vil det være ganske umuligt at holde styr på i praksis, og det fremgår slet ikke af lovforslaget, hvem

[Ole Olsen.]

der skal tage initiativet til, at den anmeldelse finder sted.

Ninn-Hansen (KF):

Det konservative folkeparti kan selvfølgelig ikke give tilslutning til det forslag, der er fremsat.

Det er blevet sagt, at den lov, vi har, er en ældre lov. Det er rigtigt, den blev gennemført i midten af 1950'erne efter et kommissionsarbejde, som det konservative folkeparti havde foranlediget. Da fik vi en lovgivning, som var tiltrængt, og som i det væsentlige virker rigtig i dag.

Hvis man vil hæfte sig ved dette, at der er gået mange år, så må jeg gøre opmærksom på, at der vel navnlig er to forandringer, der er sket i mellemtiden. Den ene er den, at danske virksomheder i langt højere grad konkurrerer med udenlandske virksomheder, og derfor er det særdeles uheldigt for dem, hvis de er undergivet en administration eller nogle bånd, der gør dem mindre konkurrencedygtige. Det taler for en liberalisering af denne lovgivning. Det samme gør det andet, jeg vil nævne, nemlig at vort medlemskab af EF bevirker en fælles beskyttelse imod uønskede virkninger fra monopolvirksomheder. Jeg synes, det må være det rigtigste, at vi afventer, hvad EF i videre omfang foretager på dette område med hensyn til den beskyttelse, vi har behov for.

Jeg kan ikke indse, at der er nogen som helst brug for at foretage omfattende ændringer i de principper, vi har i dag, og hvis man gør det, så skal det i hvert fald være i liberaliserende retning – altså nogenlunde det modsatte af det, forslagsstillerne mener.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Jeg skal blot meddele, at kristeligt folkeparti ikke kan medvirke til dette lovforslag. Jeg vil samtidig sige, at vi hilser med tilfredshed handelsministerens bemærkninger om monopoltilsynet og vil gå positivt ind i behandlingen, når svaret kommer frem.

Kaj Hansen (DKP):

Det lovforslag, vi har fremsat, siger klart i § 1, nr. 1, hvad der er hensigten. Det er at sikre forbrugere og erhvervsdrivende mod urimelige priser som følge af monopoler, prisaftaler og konkurrencebegrænsninger. Det er altså klart nok.

Det næste er, hvordan man skal gøre det, og her ville det være lidt naivt at tro, med den udvikling, der har fundet sted i erhvervslivet og i bankverdenen, hvor der er sket kapital-koncentrationer og fusioner i meget stort omfang, hvor vi ikke alene har monopoler, men også multinationale selskaber, at det da ikke skulle være nødvendigt at skærpe monopol-lovgivningen.

Kommunisterne har ikke alene et langsigtet program med socialisme som mål, men vi har også forslag, som griber ind i de dagsaktuelle problemer, og det er forslag, som er til gavn for den brede befolkning.

Jeg vil gerne sige, at der er en meget stor økonomisk magt, som befinder sig uden for dette folketing, og det er en magt, der udøves af monopoler, multinationale selskaber og storbanker, og derfor drejer det sig i det mindste om at få kontrol med disse økonomiske magtcentre.

Jeg sagde, at det var en delvis genfremsættelse, for vi har lyttet til den kritik, som fremkom sidst, og derfor har vi bl. a. ændret § 4, således at det nu bliver handelsministeren, der udpeger rådets medlemmer.

Hvad vi lægger overordentlig stor vægt på er også § 1, nr. 7, hvor vi foreslår et nyt stk. 4 indsat i lovens § 6. Det drejer sig om anmeldelse af de bestyrelsesposter og direktionsmedlemmer, som virksomheder og koncerner får i andre virksomheder. Det er jo velkendt eller burde være det, hvordan en koncern gennem bestyrelsesposter i mange virksomheder kan styre, dirigere og lede talrige virksomheder. Ja, vi har eksempler på, at en koncernman kan være medlem af 20–25 forskellige selskabsbestyrelser. Koncernen leder alle disse virksomheder bl. a. med sådanne metoder.

Jeg synes, de fleste ordførere var positive, og vi takker også handelsministeren for, at han allerede har tilskrevet monopoltilsynet for at få deres udtalelse.

Jeg vil gerne sige til hr. Glensgård, at han citerede bemærkningerne forkert. Der står i bemærkningerne, at monopolloven skal sikre et bedre vurderingsgrundlag for behovet for nationalisering og offentlige indgreb. Det kunne jo være, at denne vurdering også kunne komme hr. Glensgård til gode, så derfor skal han i hvert fald ikke lægge noget omvendt i det. Et vurderingsgrundlag er ikke det samme som et lovforslag.

Jeg blev ærlig talt lidt forbavset, da jeg hørte

[Kaj Hansen.]

hr. Ole Olsen, som faktisk ville påstå, at dette lovforslag ikke var en skærpelse af monopolløven, men at det faktisk skulle være en mildnelse. Deri er jeg meget uenig med hr. Ole Olsen. Det er en skærpelse. Jeg forstår heller ikke den ret så hårde kritik af lovforslaget. Må jeg minde om, hvad socialistisk folkepartis ordfører, hr. Poul Dam, den 22. januar 1976 sagde om forslaget:

»De ændringer, der er foreslået til monopolløven, er for mig at se i det store og hele forstandige og fornuftige forbedringer, og dem vil vi gerne være med til at se på i udvalget, og de fleste af dem vil vi såmænd nok også gerne være med til at gennemføre.« Det står i Folketingets Forhandlinger 1975-76, sp. 4594-4595. Nu ved vi da godt, at SF har sine vanskeligheder, også med at finde et standpunkt; vi andre kan jo ikke følge med, hver gang man skifter, sådan som det også er sket i denne sag. Jeg vil fortsat regne med, at det, hr. Poul Dam sagde sidst, faktisk er SFs stilling til dette lovforslag.

Op så vil jeg i øvrigt opfordre til, at man i udvalget virkelig graver sig ned i denne lovgivning. Det vil være nyttigt, og vi vil også kunne nå frem til nogle revisioner, som jeg tror vil stille forbrugerne bedre, end de er stillet i øjeblikket.

Abel (CD):

Det kan ikke undre, at centrum-demokraterne ikke nærer den samme mistillid til dansk erhvervsliv som Danmarks kommunistiske parti, og jeg skal da også blot nøjes med at meddele, at centrum-demokraterne ikke kan støtte det foreliggende lovforslag, nr. L 111 om ændring af lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger.

Må jeg samtidig meddele – for at spare folketingets tid – at vi heller ikke kan støtte det efterfølgende forslag, nr. L 112 om nedsættelse af en kommission til undersøgelse af kapitalkoncentrationen i erhvervslivet. Vi finder ikke, at disse forslag er rigtige at gennemføre.

Wilhelm (VS):

Det er jo, som det er sagt, stort set en genfremsættelse. Det er i øvrigt i så høj grad en genfremsættelse, at forslagsstillerne ikke engang har ændret bemærkningerne til § 1, nr. 14, som var rigtige sidste år, og som er forkerter i år, men det er selvfølgelig mindre væsentligt.

Jeg synes ikke, der er så stor grund til at gå ind i detaljerne ved denne første behandling. Det kan da godt være, at en 25 mill. kr.s grænse ikke er så smart. Jeg har mærket mig, at Arbejderbevægelsens Erhvervsråd i sin henvendelse til folketingets partier engang i efteråret havde noget, de betragtede som en anden løsning på formuleringen til dette stykke, og det er da muligt, at den er fornuftigere. Men sådan nogle ting egner sig vel egentlig bedre til udvalgsbehandling.

Jeg synes snarere, lovforslaget giver anledning til nogle meget korte og lidt mere principielle betragtninger, og det gør det især, fordi iscenesættelsen fra forslagsstillerens side er, som den er.

Vi kan have al mulig sympati for hensigten, vi har udtalt os før om det her forslag, og vi har ikke skiftet mening siden sidste år. Men forslag som dette og den iscenesættelse, der som sagt er omkring det, gør det nødvendigt at sige, at det er farligt for os at se at bilde sig selv eller andre ind, at det skulle være muligt at fjerne eller at undgå monopoldannelser under den højt udviklede kapitalisme. Det er såmænd ikke engang muligt at kontrollere monopolkapitalen.

Det skal ikke forhindre os i at give al mulig støtte til eventuelle fornuftige forslag om øgede beføjelser og ressourcer til tilsynsvirksomhed af forskellig art. Det er noget andet, hvis man ikke dermed bilder nogen ind, at man har fået styr på disse kræfter. Når jeg finder, at der er grund til at sige det, er det bl. a. på grund af den kommunistiske ordførers bemærkning om kontrollen, men det er også på grund af selve formålsformuleringen her i den nye formulering af § 1, som slutter med, at denne lov har til formål at sikre de bedst mulige vilkår for erhvervsudøvelsen i befolkningens og samfundets interesse. Det er og bliver et stort, fedt blålys i det samfundssystem, vi arbejder i, og jeg synes ikke, man skulle svinge sig op til de svulstige højder, når man formodentlig må vide, at det lader sig simpelt hen ikke gøre – og da slet ikke med de her småændringer, hvoraf nogle kan være rimelige og fornuftige og andre måske lidt mere tvivlsomme.

En hajfisk er nu engang en havfisk, som Brecht sagde. Det er en illusion at tro, at man kan overtale hajfisken til at afstå fra sine tænder. Det er noget andet at tale om kortlægning. Det får vi lejlighed til ved det næste forslag.

[Wilhelm.]

Det mener vi nok kan lade sig gøre. Det mener vi også er nyttigt. Det svarer i det billede, jeg brugte, til at prøve at fortælle folk og vise folk, hvad en hajfisk er for én, og ikke komme med: det er måske nærmest et kæledyr, eller: den var nu sødere som lille, eller noget i den her retning, som man nok kunne få nogle forestillinger om ved at læse § 1 her.

Ordføreren for forslagsstillerne (Knud Jespersen) (DKP):

Jeg skal allerførst takke handelsministeren og de ordførere, der har været positive, enten over for indholdet eller også over for målsætningen. Naturligvis hilser jeg med tilfredshed, at man har spurgt monopoltilsynet, og jeg venter også med megen spænding på, om disse svar, der kommer, vil bekræfte det, vi har opfattet som virkeligheden, men er sikker på, at det vil bekræfte virkeligheden. Det vil jeg gerne sige med det samme.

Den virkelighed er jo dramatisk nok, uden at man behøver at overdramatisere den, og jeg synes, at den for så vidt bliver lidt overdramatiseret, dels af hr. Glensgård og dels af hr. Wilhelm nu her i sidste omgang. Der er nemlig ikke nogen illusioner fra vor side. For det første er det jo påvist, at der ikke står noget om, at monopoltilsynet skal sørge for nationalisering. Der er i udpræget grad gjort opmærksom på, at det er konkrete forslag. Det kunne sådan set også være et svar til hr. Wilhelm. Vi forestiller os aldeles ikke, at vi igennem et skærpet tilsyn kan få den totale og ubetingede kontrol. Hvis vi gjorde det, var nationalisering overflødig. For at sige det endnu en gang: vores virksomhed politisk er bundet sammen med det, man i SF har villet gøre til en hovedparole: »her og nu«, og så selve perspektivet. De to ting står ikke i modsætning til hinanden hos os, som de gør hos SF; jeg tror heller ikke, de gør det – eller de burde ikke gøre det – hos venstresocialisterne.

Men naturligvis har man da lov til – og det er flere af ordførerne der har gjort – at sætte spørgsmålstejn ved, om det skal være en 25 mill. kr. grænse. Jeg er da villig til at diskutere på grundlag af forslaget fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd. Men jeg er aldeles uvillig til at diskutere det, hr. Ole Olsen nævner f. eks. om § 4. Denne § 4 er næsten trukket direkte ud af debatten i LOs forretningsudvalg, repræsentantskab og kongresser. Men hr. Ole Olsen

er måske ikke særlig begejstret for den side af sagen. De ser på tingene på en lidt anden måde. Jeg er såmænd ikke sikker på, at jeg er enig med LO, men jeg synes, det er en fornuftig foranstaltning, de her peger på. Det er fornuftigt, også fordi det ikke er noget ukendt fænomen. Fordi det ikke er kendt af hr. Ole Olsen, kan det jo godt være kendt! Der er også folk, der bestrider, at Amerika er fundet, men det er faktisk fundet. Det ved man på forskellige leder og kanter.

Både handelsministeren og den socialdemokratiske ordfører siger, at de meget gerne vil være med til at overveje, om fornyelse er nødvendig, og der kan også ses på, om der er brug for forbedringer. Det ser jeg som noget positivt.

Hr. Ninn-Hansen siger, at de forandringer, der er nødvendige, det er liberalistiske forandringer. Ja men det er denne liberalisme, der har ført til – det kommer vi stærkere ind på under næste punkt – at man har fået et konkurrence-ufrit samfund; et samfund, hvor mere og mere magt koncentrerer på færre hænder, hvor der laves aftaler på kryds og på tværs. Jeg hørte – og det forstår jeg godt, for det er jo en doktrin i det konservative folkeparti – at fællesmarkedet skal beskytte os imod monopolerne. Jeg har tidligere hørt, at det også skulle tage sig af de multinationale monopoler. De fleste i fællesmarkedet ved jo godt, at det ikke kan lade sig gøre, fordi de multinationale monopoler er dem, der bl. a. også dirigerer den økonomiske udviklingsvej i fællesmarkedet. Jeg synes, man skulle kigge lidt på, hvordan det ser ud dér, hvis man er interesseret i den side af sagen.

Hvad angår selve forslaget, så stillede jeg et spørgsmål til handelsministeren den 7. maj 1975, hvor det viste sig, at nogle af Danmarks største koncerner ikke var – og stadig ikke er – registrerede under monopoltilsynet som koncerner, men som enkeltfirmaer. Nu siger man altså, man har en god monopollov – det er en opfattelse, man kan have – og man sætter spørgsmålstejn ved, om vi skærper den. Ja, det gør vi, i to retninger. Vi ønsker nemlig, at de som koncerner skal kontrolleres, eller at der skal føres tilsyn. Det gælder ØK, A. P. Møller og F. L. Smidth, Korn- og Foderstofkompagniet, som ikke var registreret dengang hos monopoltilsynet. Men man kan også kigge på 30 andre. Jeg skal ikke bruge alle de 30 navne, men de er tilgængelige, og dem kan udvalget

[Knud Jespersen.]

få. De Danske Sukkerfabrikker, Det Danske Trælastkompagni, Mærsk Kemi, Ø.K.s Plumrose, Rockwoolkoncernen, Gutenberghuskoncernen, Allerkoncernen, I.B.M., Christiani & Nielsen, Kampsax, Monberg & Thorsen, Højgaard & Schultz. Man kan da ikke fra noget parti i dette folketing, hvis vi mener noget med at have en tilsynslov, bare lukke øjnene og sige: det gør såmænd ikke så meget.

En af de ting, vi i høj grad er interesseret i, er også, at monopoltilsynet får adgang til bank- og forsikringsverdenen. Om den ved man ikke meget. Men det først fornødne for alle – hvad enten de vil kæmpe imod monopolerne som os for at bringe deres magt til ophør, eller de vil tillade, at de udvikles – det er dog at vide, hvordan der ser ud i denne på nogle områder omfattende jungle. Bankerne har monopoltilsynet ingen adgang til, det er underkastet bankrådet. Jeg ved, der er forskellige opfattelser heraf, men jeg mener at have ret, når jeg siger, at det vil sige, at bankerne faktisk kontrollerer bankerne. Forsikringsselskaber er underkastet forsikringsrådet. Det er to omfattende sektorer. Bankerne skal administrere de udlånslofter, der bliver vedtaget her. De kan altså nedlægge virksomheder. Ved at give lån til større virksomheder kan de udvikle de større virksomheders konkurrenceevne. De har muligheder for ad den vej at dirigere. Når man har en lov om rentemarginalen, så viser det jo også, at en eller anden form for kontrol er nødvendig.

Og så om spørgsmålet: kan man overhovedet bringe ting under kontrol? Ja, man kan lige så godt spørge, om man overhovedet kan hæve reallønnen ved den faglige kamp. Vi tror på, at man kan opnå en del ved kontrol, der gør det lettere – og det vil jeg gerne sige til hr. Glensgård og andre, der ellers har smykket sig med titlen arbejderparti – der gør det lettere for det offentlige at overtage sådanne virksomheder, hvis de ikke udfolder sig i overensstemmelse med grundlovens bestemmelser om almenvælets interesse. Vi tror, at et virkelig fungerende demokrati, selv under kapitalismen, må give et minimum af kendskab til og information om, hvad det er der sker, når en vares pris bliver til, og hvordan denne vares pris fordeler sig på omkostninger, på renter, på arbejdskraft og på profitter. Vi tror også på, at monopoltilsynet kan være med til at vise menneskene, hvad koncerner kan tjene bare ved at lade olien stige

med 1 øre pr. liter. Og vi er absolut tilhængere af, at man ikke stilles over for, at sammenlægninger osv. er gennemført, uden at man i forvejen har dem under kontrol. Det er lige så let at gøre det på den måde, som vi foreslår, og det er mere effektivt. Der er altså ingen illusionsnumre.

Der er heller ikke ret megen socialisme i det og slet ikke noget revolutionerende i denne forbindelse, men det er et godt forslag til udbygning af demokratiet, til at give forbrugeren mere indsigt og til at give arbejderne i de pågældende virksomheder større indsigt i tingene.

Jeg takker for den behandling, forslaget har fået, og håber, at vi i udvalget får muligheder for – dels på baggrund af oplysninger, vi sidder inde med, og dels på baggrund af forhåbentlig snarlige svar på handelsministerens spørgsmål – virkelig at belyse tingene så objektivt, som man nu kan gøre, når man ser forskelligt på dem.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtages uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om nedsettelse af en kommission til undersøgelse af kapitalkoncentrationen i erhvervslivet [af Knud Jespersen m. fl.].

(Lovforslag nr. L 112. Fremsat 18/11 76).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Handelsministeren (Per Hækkerup):

Til det foreliggende forslag vil jeg gerne sige, at de beføjelser, som man skulle tillægge en trustkommission eller en kommission som foreslået af kommunisterne, er jo beføjelser, som allerede er givet monopoltilsynet. Monopoltilsynet kan foretage de fornødne undersøgelser, monopoltilsynet kan foretage de fornødne indgreb og har den fornødne hjemmel til at afkræve erhvervslivet de nødvendige oplysninger.

Jeg tror nok, man må erkende, at sådan som